

TURAN: “KERKÜK’Ü İŞİD TEHDİDİNDEN KORUMAK VE ELİMİZDE KALMASI EN ÖNEMLİ HUSUSLARDIR.”

Hasan TURAN

Kerkük doğumlu olan Hasan Turan, Ziraat Fakültesi mezunudur. 2003’te ABD tarafından oluşturulan ve halen devam eden Kerkük İl Meclisinde Türkmen üye olarak görev yapmıştır. Mart 2011’de de Kerkük Vilayet Meclisi Başkanı olmuştur. 2004’te kurulan Irak Türkmen Adalet Partisi’nde Başkan Yardımcısı olarak görev yapmış ve Mayıs 2011’de yeniden yapılanan Irak Türkmen Cephesi’nde (ITC) Dış İlişkilerden Sorumlu Yürütme Kurulu Üyesi olmuştur. Halen ITC’nin Başkan Yardımcılığı görevini sürdürmekle birlikte 2014 Irak genel seçimlerinde Kerkük’ten milletvekili seçilmiştir.

Ülkede yaşanan sorunların derinleşmesi Amerikan güçlerinin çekilmesi ile başladı. ABD bütün bu güçlerin arasında denge sağlıyordu. ABD güçlerinin ülkeden çıkması, aynı zamanda ordumuz ve emniyet teşkilatımızın hazır olmaması IŞİD'in gelişmesine çok yardımcı oldu.

ORSAM: Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

Hasan Turan: Ben Hasan Turan Irak Türkmen Cephesi Başkan Yardımcısı ve şimdi Kerkük Vilayet Meclis Başkanımı. 2014 Irak Parlamentosu seçimlerinde de Kerkük'ten milletvekili olarak seçildim.

IŞİD'in Irak'ta yaptığı operasyonlar önemli gündem maddelerinden birisini oluşturmakta. Bu konu hakkında sizin görüşlerinizi almak istiyoruz. IŞİD nasıl ortaya çıktı ve Türkmenlerin bu konuyla ilgili yaşadıkları sıkıntılar hakkında kısaca bilgi verebilir misiniz?

Maalesef ülke bir huzursuzluk, siyasi bir istikrarsızlık yaşıyordu. Geçen dönemde iktidarda olan gruplar ortak bir vizyona, ortak bir karara varamadılar. Özellikle bu sorunların derinleşmesi Amerikan güçlerinin çekilmesi ile başladı. Onların zamanında da sorunlar vardı ama en azından onlar bütün bu güçlerin arasında denge sağlıyordu. ABD güçlerinin ülkeden çıkması, aynı zamanda ordumuz ve emniyet teşkilatımızın hazır olmaması bu olayın gelişmesine çok yardımcı oldu. Bence Amerika'nın Irak'tan hazırlıksız bir şekilde çekilmesi kararını her kim almış ve desteklemişse

yanlış bir karar vermiş. Şimdi de maalesef biz onun bedelini ödüyoruz. Bu, Amerika'nın işgalini istiyoruz anlamına gelmemeli. Ama bu şekilde ülkeden hazırlıksız çıkışını ve meydanı boş bırakmasını da istemiyorduk. Kanaatimce bütün Iraklılar bu durumdan zararlı çıktı. Bu krizin iki boyutu bulunmaktadır. Bir siyasi boyutu, bir de emniyet boyutu. Krizin siyasi boyutunun sonucu emniyet boyutunu da ortaya çıkardı. Önceden hep söyledik ve uyardık ama maalesef Türkmenler dinlenilmedi, sözlerimiz ciddiye alınmadı. Ama biz böyle bir kaosun geleceğini biliyorduk. IŞİD'in bu kadar hızlı bir şekilde böyle geniş bir araziye, bölgeye yayılmasını kontrol etmesini hiçbir kimse tahmin etmezdi. Bu durum da sorunları derinleştirdi. Maalesef Türkmenler olarak bir şanssızlığımız da coğrafyamızın temas noktası olması. İhtilafı denen bölgeler en kuzeyde Telafer'den Mendeli'ye kadar, Kerkük, Tuzhurmatu, Sadiye, Şahraban gibi Türkmenlerin yoğun olduğu noktalarda savaş kilitlendi. Bu olaylarda da en çok zarar gören yine Türkmenler oldu. Hem çok göç verdik, hem de çok şehit verdik. Bunlar olurken bazı güçler Türkmenleri mezhepsel çatışmaya sürüklemeye başladı. Biz siyasetçiler ve Türkmen halkı olarak dikkat etmemiz ve bu tarz durumlardan

uzak durmamız gerekir. Çünkü sonunda Türkmen milleti olarak en fazla biz bu durumdan zarar görür, etkileniriz. Biz Türkmen milletiyiz, hiçbir zaman da Şii'miz Sünni'miz ayrımcılık yapmamıştır. Aramızda akrabalık var, dostluk var, komşuluk vardır. Bazı yerlerde insanımızı bu çatışmaya itmiş olsalar bile bu durumun karşısındayız ve bu ayrışmayı, bu çatışmayı reddediyoruz. Türkmenler olarak etnik kimliğimiz bütün kimliklerden önde gelir. Bu ortam ümit ederiz ki en kısa zamanda düzeler, ülkeye barış gelir. Irak ve Irak milleti en kısa zamanda tekrar huzura ve barışa kavuşur. Ama herkes bunun zor olacağını söylüyor. Bence bu durumun kilit noktası siyasi uzlaşıdır. Biliyorsunuz özellikle seçimler yeni bitti ve yeni parlamentonun Temmuz ayının başında toplanması ve oradan bir hükümet çıkması gerekir. Bu krizin temeli siyasi krizdir. Dileğimiz bu siyasi krizin ortadan kalkmasıdır. Iraklılar bir araya gelirse yeni hükümet uzlaşıyla kurulur. Kanaatimce çoğunluk hükümetinin gelmesi, bu krizin devam etmesi demektir. Eğer bir anlaşmayla, uzlaşıyla hükümet kurulursa, ülkenin huzuruna ve bu krizin sona ermesine büyük bir katkısı bulunur. Tabi Irak'ın komşu ülkeleri ve uluslararası örgütlerin de Irak'a destek vermesi gerekmektedir. Çünkü

Irak yalnız başına bu krizden çıkamaz. Hükümetin en kısa zamanda kurulması Irak için önemlidir.

Kerkük'te durum nasıl, neler konuşuluyor, Türkmenler bu konuyla ilgili neler düşünüyor? Yapılan insani yardımlarla ilgili gelişmeler nelerdir?

Biliyorsunuz Kerkük'te Meclis Başkanı olarak biz görev başındayız ve bu meseleleri takip etmekteyiz. Hem siyasi uzlaşmayı, hem emniyeti hem de Kerkük'ün geleceğini düşünmek önemli meselelerdir. Emniyet meselesine gelecek olursak; önce Bağdat ve Erbil hükümeti anlaşarak Kerkük de üç emniyetli bölge oluşturdular. Biri peşmerge güçlerinin elindeydi, biri şehir merkezi polis güçlerinin elindeydi bir diğerrinde de Irak ordusuna ait 12. tümen görev yapmaktaydı. Bu tümenin büyük bir kısmı görev yerlerini, bölgeyi terk ettiler. Bu yüzden de orada bir boşluk oluştu ve o boşluğu da peşmerge güçleri doldurdu. Aslında o peşmerge güçleri 2010 yılında yapılan bir anlaşmayla Bağdat'tan onay alarak orada bulunuyorlar. Şimdi Kerkük'ün güney batısındaki ilçelerimiz, yoğunluğu Sünni Arap olan ilçelerimiz tamamen IŞİD'in kontrolü altında. Beş ilçemiz IŞİD'in kontrolü altında. Kerkük'ü IŞİD

Telefer'den Mendeli'ye kadar, Kerkük, Tuzhurmatu, Sadiye, Şahraban gibi Türkmenlerin yoğun olduğu noktalarda savaş kitlendi. Bu olaylarda da en çok zarar gören yine Türkmenler oldu. Hem göç çok verdik, hem de çok şehit verdik.

Kerkük'ün geleceğiyle ilgili bir karar alındığında uzlaşa ile ve tüm etnik grupların anlaşması ile karar alınması çok önemlidir. Kerkük konusu çok hassas bir konudur ve statüsünün sadece bir kesim tarafından belirlenmesi büyük bir hata olur.

tehdidinden nasıl korumamız gerektiği ve Kerkük'ün elimizde kalması en önemli hususlardır. Bu noktada da Türkmenlere hem emniyet güçlerinin arasında uzlaşa sağlamak için hem de oradaki bütün Türkmenleri korumak için önemli görev düşmektedir. Maalesef IŞİD'in Beşir Köyüne bir saldırısı oldu ve orada şehit de verdik. O köy şu an IŞİD'in elinde bulunmaktadır. Temennimiz en kısa zamanda köyün kontrolünün elimize geçmesidir. Şimdi Kerkük'teki en önemli meselemiz buradaki süreci nasıl atlatacağımızdır. Hiçbir hasar vermeden, hiçbir vatandaşımızın kanı dökülmeden burada uzlaşayı en az hasarla sağlamaya çalışıyoruz. Bu konuda çok büyük çaba sarf ediyoruz. İkinci mesele ise, ki bu mesele de çok önemlidir, Kerkük'ün statüsü konusudur. Bu konu Kürtler, Türkmenler ve Araplar arasında her zaman tartışılan bir konudur. Her kesimin bu konuyla ilgili ayrı ayrı projeleri var. Bütün taraflara söylemek istediğimiz şey şudur; bizim için en önemli şey Kerkük'te emrivaki yapılmaması. Kerkük'ün geleceğiyle ilgili bir karar alındığında uzlaşa ile ve tüm etnik grupların anlaşması ile karar alınması da çok önemlidir. Kerkük konusu çok hassas bir konudur ve statüsünün sadece bir kesim tarafından belirlenmesi büyük bir hata olur.

Vilayet meclisinde bütün etnik grupların temsilcileriyle günlük temaslarımız olmaktadır. Her zaman onlarla konuşuyoruz, onlar da Kerkük'ün geleceğine sadece Türkmenler, Kürtler ve Araplar aralarında birlikte karar alarak karar verebilirler kanaatine sahiptir. Temennimiz de bu şekildedir. Şimdi herhangi bir kriz yaratmak sadece teröristlerin işine yarar. Onun için siyasi, idari konular uzlaşa içinde yapılır ve bir süre sonraya ertelenirse kanaatimce Kerkük için ortak bir uzlaşa sağlanır.

Yakın zamanda seçimler oldu. Türkmenler olarak Irak'ın geleceği için, bu siyasi çalkantının değişebilmesi için yeni bir başbakan olması mı gerekiyor? Bu konudaki düşüncelerinizi almak istiyorum.

Her kitlenin kendi adayını vermeye hakkı vardır. Bu demokrasilerde doğal bir durumdur. Ama aynı zamanda şunu unutmamamız gerekmektedir. Gelecek olan başbakan, cumhurbaşkanı veya parlamento başkanı sadece kendi kitlesinin değil, bütün Iraklıları temsil etmelidir. Bu yüzden hep şunu söylüyoruz ki uzlaşa bu meselede çok önemlidir. Ülkede bir kriz varsa ya da bir mesele ülkeyi daha büyük bir meseleye itiyorsa bence o duruma hassasiyetle bakmamız gerekmektedir.

Önemli olan gelen başbakanın tüm Iraklıların sorunlarını dinleyen, bütün kitlelere eşit mesafede olan, ayrımcılık yapmayan ve ülkeyi bölmeyen bir başbakan olmasıdır. Böyle olsun ki şu an ülkenin güvenliği ile ilgili yaşadığımız etnik kriz ortadan kalksın. Bu yüzden bu noktada şahıslar üzerinde durmamamız gerekmektedir. Önceliğimiz bu olmamalıdır. Şahıslardan daha önemli olan ülkemizin, Irak'ın geleceğidir.

Irak Türkmen Cephesi olarak Türkmenlerin geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz? IŞİD tehdidi geçtikten sonra Türkmenler için neler yapılmalı? Yeni bir yol haritanız var mı?

Benim için en önemli husus Türkmenlerin birlik ve beraberliğidir. Bu konu vizyon bir-

liğiyle oluşur. Bu noktada Şii ve Sünni Türkmenler ayrım yapmadan bir araya gelirse, bir bütün olursa çok şey elde edebiliriz. Dağınık kaldığımız zaman Türkmenler çok ciddi bir tehdit altında olabilir. Bunun için en önemli olan birlik ve beraberliğimizdir. Birlikte hareket etmemiz, ortak ve net bir vizyon çizmemiz gerekir. Biz Irak'ın neresinde olacağız, hangi bölgesiyle daha iyi ilişkiler kuracağız? Bütün bu meseleleri konuşmamız gerekir. Şahsi düşüncem Irak'ta her bölgeyle her kesimle iyi geçinmemiz gerekmektedir. İster Sünni Araplar olsun, ister Şii, ister Kürt olsun her kesimle iyi geçinmeliyiz. Çünkü hem Kürt hem Sünni Arap hem de Şii bölgelerinde Türkmenler yaşamaktadır. Bu yüzden üçüncü etnik grup olarak temel haklarımızdan hiçbir

taviz vermeden her kesimle iyi ilişkiler kurmamız çok önemli ve hassastır. Çünkü nüfusumuz onlardan sayı olarak azdır. Kısacası Türkmenlerin herkesle iyi geçinmesi gerekir. Fakat bunu yaparken de Türkmenlerin anayasal haklarından taviz vermemeliyiz. Temennimiz odur ki ülke birliğini ve beraberliğini muhafaza etsin. Tüm Iraklılar haklarını alsınlar ve hiçbir kesim de Türkmen, Arap, Kürt, Sünni ya da Şii olsun kendisini bu Irak siyaseti dışında görmemelidir. Irak ancak bu şekilde yönetilir. Irak çok uluslu bir toplumdur. Farklı etnik gruplardan oluşturulan bir toplumdur. Bunun için de Irak yönetiminde herkesin hakkı vardır. Anayasanın 119. Maddesi federal sistemden net

olarak bahsediyor. Kanaatimce çözümlerden birisi illere federal bölge olma hakkını tanımak olabilir. Bu anayasada varsa ve bütün Iraklılar o anayasayı tanıyorlarsa o zaman her ilin federal bölge olmaya hakkı var. Böyle bir durumda da biz de o hakları o illere verip, hiç olmazsa sorunları bir nebze de olsa çözebiliriz.

Hasan Bey verdiğiniz bilgiler için teşekkür ederiz

Bu söyleşi ORSAM Araştırma Asistanı Firuze Yağmur Gökler tarafından Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelerine doğrudan yansıtılabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye'de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

© Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr